

היום נלמד בעזרת ה':

תענית דף ט

אשכחיה רבי יוחנן ליונקא דריש לקיש: רבי יוחנן החזיר את ריש לקיש שהיה ראש השודדים בתשובה, וחיתן אותו עם אחותו. פעם אחת בתוך כדי יכוח בלימוד, אמר ריש לקיש לרבי יוחנן דבר שנשמע לו כזלזול והחליש את דעתו, והוא נתן בו עיניו וריש לקיש מת. לאחר שמת ריש לקיש פגש רבי יוחנן את בנו הקטן של ריש לקיש (שהיה אחיינו). היונקא שאל אותו מה פירוש הפסוק 'עשר תעשרי? ורבי יוחנן א"ל: בשביל שתתעשר. היונקא שאל מנין זאת? ורבי יוחנן א"ל: תנסה ותבדוק. היונקא שאל האם מותר לנסות את ה'? ורבי יוחנן א"ל בשם רבו: שבמעשרות מותר לנסות כנלמד מפסוק. והיונקא א"ל: אם הייתי מגיע לספר מלאכי ולומד את הפסוק הנ"ל הייתי מבין זאת לבד..

יוצא ליבם ויחרדו איש אל אחיו: היונקא ענה שיש לכך רמז בתורה מאחי יוסף, שאחרי שהוחזר כספם לאמתחתם הם התרעמו 'מה זאת עשה ה' לנו? ולא תלו זאת כעונש על חטאם במכירת יוסף. (אמנם בפרשה שם [מב, נא] מוזכר שתלו את הקורות אותם במכירת יוסף, אך היתה להם גם תרעומת - מהרש"א). כשרבי יוחנן שמע את חריפותו של היונקא הוא רצה להסתכל עליו. גבותיו של רבי יוחנן היו ארוכות וכיסו את עיניו, וכשהיה רוצה להסתכל היה מרימם עם שתי מזלגות העשויות מכסף. כשראתה זאת אימו של היונקא (= היא אחותו של רבי יוחנן) הוציאה אותו מלפני רבי יוחנן, בכדי שלא יקרה לו מה שקרה לאביו.

מטר בשביל יחיד פרנסה בשביל רבים: הקב"ה מוריד מטר לעולם אפילו בשביל אדם יחיד, כגון שהוא גר בעיר של גויים או שהוא זרע את שדהו לאחר שזרעו כולם, הקב"ה מוריד גשם בזכותו. אבל את 'הפרנסה' שנגזרה לכל העולם - אין הקב"ה משנה בשביל זכותו של יחיד. דהיינו גם אם ירד גשם בזכות היחיד, תצמח שדהו כשאר השדות שבעולם, ולכן אם נגזר על שנה זו להתברך רק במעט, גם שדהו תתברך מעט. רבי יוחנן מדייק זאת בלשון הפסוקים של יחיד/רבים.

(המשך בדף הבא ↓)

ויראו כל העדה כי גוע אהרון: הגמרא דורשת 'ויראו' מלשון 'ויראו' - נתגלו בני ישראל, מכיון שנשתלקו ענני כבוד 'כי' - בגלל שגוע אהרון. המילה 'כי' מתפרשת בארבעה אופנים: 'אי' - אם ('כי יקרה קן ציפור') / 'דלמא' - אולי ('כי תאמר בלבבך רבים הגויים האלה ממני') / אלא ('ויואמר לא כי צחקת') / 'דהא' - שהרי ('כי גוע אהרון').

אלמא אשבחן פרנסה בשביל יחיד: שהרי המן ירד בזכות משה שהוא אדם יחיד? הגמרא מתרצת שמכיון שהוא ביקש עבור הרבים (כלל ישראל) הוא נחשב כמותם.

רב הונא בר מנוח: שלושת רבנים אלו היו תלמידים של רבא, וכשרבא נפטר הם הלכו ללמוד אצל רב פפא. בכל פעם שהיה רב פפא אומר שמועה שהיתה נראית להם כלא מתיישבת עם שמועותיו של רבא, הם היו מרמזים זה לזה במבטם. בכך חלשה דעתו של רב פפא, ובלילה הוא חלם שמקריאים לו את הפסוק 'ואכחיד את שלושת הרועים' כלומר שרוצים להענישם במיתה מן השמים.

רב שימי בר אשי: היה מקשה קושיות חזקות לרב פפא. פעם אחת הוא שמע את רב פפא אומר בנפילת אפיים שהקב"ה יציל אותו מהבושות של שימי. ומאז הוא קיבל עליו שתיקה ולא הקשה לו יותר.

ואף ר"ל סבר מטר בשביל יחיד: כמדוייק בפסוק. ולא רק זאת אלא אפילו לצורך עשב בודד שבתוך השדה של הצדיק שבתוך העיר - הקב"ה מוריד גשם בזכותו. והיינו שהגשם ירד רק על העשב הבודד ולא על כל השדה (תוספות). וכמסופר על רב דניאל בר רב קטינא שהיה מסייר כל יום בשדה שלו לבדוק את מצבה, ובכל יום היה אומר איזו ערוגה צריכה למים והיה הגשם יורד על הערוגה הספציפית הזקוקה למים.

שכל צדיק וצדיק הקב"ה עושה לו חזיז בפני עצמו: לכל צדיק יש ענן מיוחד המותאם לצורכו, בשביל להוריד את הגשם המדוייק שהוא צריך. 'חזיז' הוא סוג ענן הנקרא 'פורחות' - ענן קלוש הנמצא תחת ענן כבד.

נהילא מקמי מטרא: 'נהילא' זהו גשם דק. כאשר הוא מגיע בתחילה לפני שהתחיל לרדת גשם - הוא מסמן שיבוא לאחריו גשם רב שלא יפסק מהר. אבל כאשר הוא מגיע לאחר שהתחיל לרדת גשם - הוא מסמן שהגשם עומד להיפסק.

ויש דוגמא לכך מהחיים: כשמנפים קמח (= מהולתא) בתחילה יוצא הקמח הדק ולאחר מכן יוצאים הסובין הגדולים, וזה סימן לגשם דק בתחילה. ולהיפך צואת העיזים יוצאת תחילה גסה ולבסוף דקה, וזה סימן לגשם דק בסוף.

(המשך בדף הבא ↓)

מאני = כלים. חזי = ראה. צנא = סל. זוזא = מטבע של זוז. צערוהו: התמרים גרמו לו לשלשולים.

רבי אליעזר אומר כל העולם כולו ממימי אוקיינוס הוא שותה: לדעת רבי אליעזר מי הגשמים מגיעים ממי הים המתאדים ועולים לשמים ונאספים בעננים. ואילו לדעת רבי יהושע הגשמים מגיעים ממים עליונים שבשמים.

'יזקו מטר לאידו': הרקיעים בשמים יוצקים מים מלמעלה לעננים (העננים התאדו מלמטה ועלו לרקיע). והעננים מנוקבות כנפה ומרידות גשם לארץ.

ללמדך שגדול יום הגשמים: זהו קטע חדש בברייתא: הפסוקים שתביא הברייתא להלן מלמדים שגדול יום הגשמים. כתוב בגשמים 'ואין חקר', וכתוב בברייתא העולם 'אלוקי עולם ה' בורא קצות הארץ אין חקר לתבונתו'.

כיון דסלקי להתם: כיון שהמים עולים לשמים ואחר כך יורדים על הארץ - קורא להם הפסוק 'משקה מעליותיו'.

נותן באוצרות תהומות: פירוש הפסוק שהקב"ה מצמיח את התבואה (נותן את התבואה באוצרות) על ידי התהומות שהמים מתאדים ועולים מהם לרקיע.

בברייתו של עולם: הפסוק מדבר על בריאת העולם שהקב"ה כינס את כל המים לתוך 'אוצר' הלא הוא הים שהחול כמו חומה שלו.